

Anil Ramdas: van koningszoon tot zelfdestructie

Zap De documentaire ‘Nooit meer thuis’ vertelt een verhaal over identiteit. Anil Ramdas was een bepalende stem in het debat, maar hij werd steeds destructiever.

Toef Jaeger
3 mei 2019 om 20:55

Anil Ramdas - Nooit meer thuis (NTR)

Waar zijn de sterren? Die vraag stelde Emile Echteld, een jeugdvriend van schrijver en televisiemaker Anil Ramdas, toen hij in 1975 aankwam in Nederland. Hij keek omhoog en kon maar één ding bedenken: dit is niet normaal. Normaal werd Nederland nooit, „het gemak om je ergens thuis te voelen was vergoed verdwenen,” vertelde Anil Ramdas in 1996 aan Sonja Barend.

Het portret [Anil Ramdas – Nooit meer thuis](#) (*Uur van de Wolf*, NTR) van Paul Cohen vertelt een prachtig verhaal over identiteit. Een jongetje uit de Surinaamse provincie Nickerie verhuist naar Paramaribo. Het leven is daar harder en hij moet op zoek naar bescherming, die hij vindt bij Emile. Voordat ze waren vertrokken werden alle papieren die een mens vormen – schoolschriftjes, tekeningen en andere memorabilia – verbrand. Weg is weg. In 1977 komt Ramdas in Nederland

aan, als student holt hij vergeefs achter rijdende trams aan. In Suriname stopte de tram gewoon wanneer je je hand opstak.

Eenmaal in Nederland ontwikkelt hij zich van 'een intellectueel met het uiterlijk van een Tamil Tijger', zoals *De Groene*-collega Xandra Schutte hem beschrijft, tot een verzorgde man die met zijn belezenheid en zorgvuldige woordkeuze de 'Koning van de allochtonen' (ook Xandra Schutte) wordt.

Ramdas wordt een bekende Nederlander, dankzij *Zomergasten* en optredens in talkshows. Hij schrijft boeken, essays en wordt televisiemaker - van onder andere *Blauw licht*, dat aan de hand van tv-beelden de tijdgeest probeert te duiden. Gebruikmakend van tv-fragmenten en vooral radio-interviews met onder anderen zijn vriend Stephan Sanders en voormalig IKON-journalist Jurgen Maas, wordt de ontwikkeling van Ramdas in Nederland beschreven, afgewisseld met beelden van een jeugd in Suriname en hoe de Nederlander daar al de identiteit bepaalde in onderwijs en zorg. Cohen zoomt in op de gezichten van onder meer Sanders en het zusje van Ramdas wanneer ze hem horen spreken, waarbij hij steeds destructiever wordt, de weg inzettend naar zijn zelfmoord in 2012.

Eenzaamheid

Hij is een bepalende stem in het debat, maar toch blijft dat idee van onbehagen knagen, „het gevoel een keer door de mand te vallen,” zoals Ramdas het in een interview met Sanders beschrijft. Ramdas wordt correspondent voor *NRC* in India. Wat tot een nieuwe zoektocht naar je plaats in de wereld had kunnen leiden, loopt uit op eenzaamheid en een drankprobleem. Ramdas keert terug in een Nederland dat hij niet herkent: migranten worden als mislukt onderdeel van de samenleving gezien en buitengesloten, met de komst van Pim Fortuyn, Rita Verdonk en Geert Wilders.

Steeds harder wordt Ramdas in zijn bewoordingen over de LPF-kiezers ('boze *white trash*'). Zijn uitval komt hem duur te staan. Dat hij zijn eigen bestaan in een steeds harder en ongenueanceerder Nederland moest bevechten, daar wilde men niet aan. Joost Zwagerman schoof bij *Pauw & Witteman* aan om te verklaren

dat Ramdas met zijn opmerkingen twee miljoen mensen wegzette. Medegast en PvdA'er Rob Oudkerk knikt heftig ja bij alles wat Zwagerman ter berde bracht. Ramdas zelf hoefde van de redactie niet aan te schuiven. Maar nu is het de vraag of Ramdas er wel zo ver naast zat. In ieder geval wordt zijn stem gemist in het debat nu, stelt politicus Pieter Hilhorst terecht.

In interviews wordt Ramdas feller, destructiever en wanhopiger, terwijl hij tegelijkertijd vindt dat wie zich blootgeeft een volstrekt onaangenaam mens van zichzelf ten beste geeft. „Het verwoeste innerlijk werd veruitwendigd op de politieke situatie,” vat Sanders het geheel mooi samen, om ook te concluderen „met de kennis van nu, er had meer liefde, meer begrip, meer genegenheid moeten komen.”

Toef Jaeger vervangt vandaag Arjen Fortuin.